

PROPUNERE DE PROIECT

LECTORATUL ROMANESC DE LA LJUBLJANA SLOVENIA

ISTROROMANII- DESTIN ISTORIC, IDENTITATE CULTURALA ȘI LINGVISTICĂ

OBIECTIVELE PROIECTULUI:

1. Cercetarea plurinivelară a identității culturale a comunității de istroromani care trăiește în sudul Sloveniei și în Nordul Croației
2. Identificarea unor elemente de istorie locală prin cercetarea documentelor existente în zonă și prin convorbiri tematice cu localnicii
3. Alcătuirea unui volum tematic și a unui DVD cuprinzând mostre de istorie, antropologie și limbă, traduse în română, slovenă, croată și engleză
4. Contruirea unui parteneriat multinațional (româno-sloveno-croat) și unei echipe de lucru formate din studenți, profesori și cercetători interesați de fenomenele culturale, antropologice și lingvistice specifice istroromânilor

MOTIVAȚIE:

Declarată de UNESCO o limbă pe cale de dispariție, istroromâna a atras de mai multă vreme atenția cercetătorilor din domeniile istoriei, antropologiei, lingvisticii. Profesorii și cercetătorii români și străini (Goran Filipi), precum și asociații culturale („Astra” din Sibiu) s-au preocupat deosebit de identitatea lingvistică și de obiceiurile acestei comunități. Studiile mai vechi de dialectologie și de antropologie, precum și informațiile recente postate pe paginile de INTERNET conțin date care nu mai sunt în actuale, adesea contradictorii și fragmentare. Deși se consemnează în mai multe documente, existența istroromânilor în sudul Sloveniei și în nordul Croației, majoritatea cercetătorilor se focalizează pe comunitatea de istroromâni din Jeiane (Žejane) și câteva dintre localitățile învecinate din nordul Croației, neglijând în totalitate comunitatea din sudul Sloveniei, în special localitățile din zona Čičeria. Factori diverși (politici, economici, sociali) fac ca tipul acesta de separație să nu permită cunoașterea existenței unei comunități vorbitoare a unei limbi care conține cuvinte românești nici chiar în rândul reprezentanților istroromânilor din Žejane. Aceștia își asumă o singură identitate, žejeneni. Persoanele mai în vârstă recunosc apartenența oficială la o limbă denumită istroromână.

Contextul favorabil al dezvoltării unui asemenea proiect este oferit de mai multe oportunități:

- interesul deosebit al unor factori de decizie din mediul academic (Academia Română, Institutul Cultural Roman, Institutul Limbii

Române, Universitățile din Ljubljana și Zagreb) și diplomatic (Ambasadele României din Ljubljana și Zagreb), pentru un proiect de anvergură

- disponibilitatea Departamentului de Antropologie de la Facultatea de Filosofie a Universității din Ljubljana (Filosofska fakulteta) de a participa cu o echipă formată din studenți și profesori în activitățile proiectului ca voluntari;
- existența unui set de materiale relevante pentru problematica proiectului culese de acest departament în zona Čičeria (sudul Sloveniei);
- disponibilitatea unui grup de studenți de la Lectoratul românesc din Ljubljana de a participa ca voluntari în proiect (o parte dintre ei sunt studenți la antropologie și sociologie);
- sprijinul declarat al unui grup de persoane din Slovenia (oameni de afaceri, preoți, cercetători, traducători) în identificarea zonelor și a unei rețele de localități în care se vorbește o limbă în care există și foarte multe elemente romanânești;
- posibilitatea de a circula relativ liber în spațiul croato-sloven, datorită acordurilor bilaterale și eliminării vizelor

ACTIVITĂȚI SPECIFICE:

A. Activități preliminare:

- cercetarea pe teren a localităților în care se vorbește istroromâna prin contactul direct cu reprezentanții comunității istroromâne din centrele de interes (Croatia: Žejane, Šušneva, Brdo, Jesenovic, Matulj, Sucodur, Nora Vas, Kostracani, Lebin, Letaj, Zankovici, Lupoglav, Pazin; Slovenia: Čičeria: Golac, Poljane, Sežana, Podgrad, Mune, Vodice, Jelovice,), dar și a altor localități, precum Hum, prin identificarea numelor de origine română

Alte localități: Katum, Rumkovak, Kerbune, Vlahi, Pikulici, Perici, Paracici, Vaska, Petek, Vidulin, Catinare, Opicina, Gropada, Voidca, Lanisce, Pola, Fianova, Voloske,, Cepici, Posert, Grobnik, Gradinje, Vodujan, Bale, Rovinj, Veglia, Krk

- stabilirea unei statistici a persoanelor care mai vorbesc istroromâna și își asumă această identitate, având în vedere influența factorilor administrativi și politici (existența în țări diferite), precum și a celor sociali (căsătoriile mixte) sau economici (multe persoane lucrează în Italia)
- construirea unei echipe mixte și fixarea responsabilităților și a mijloacelor de comunicare;
- organizarea unei întâlniri pregătitoare la Ljubljana pentru stabilirea responsabilităților, fixarea activităților specifice pentru fiecare echipă, stabilirea unor termene pentru desfășurarea activităților specifice.

B. Activități cu specific istoric:

- descoperirea din documente și prin cercetare pe teren a localităților în care s-a vorbit și se mai vorbește istroromâna și a persoanelor care prin nume denotă o asemenea apartenență;
- stabilirea diferențelor dintre cercetările istorice asupra destinului istromânilor și opiniile din tradiția orală (interviuri tematice despre originea, evoluția istorică și conservarea identității sociale, culturale a acestei comunități)
- compararea documentelor existente pe această temă în diferite spații culturale (român, croat, sloven) și descrierea evoluției acestei comunități

C. Activități cu specific antropologic:

- tradiție și inovație în cultura populară a istromânilor (conservarea tradiției calușarilor-zvončari, obiceiuri la naștere, nuntă, moarte), măști și ritualuri carnavalești de origine romanescă sau de influență slovno-italo-croată);

D. Activități cu specific lingvistic:

- înregistrarea și transcrierea unor mostre de grai actual din Capodistria;
- alcătuirea unui corpus de limbă istromână vorbită în zilele noastre;
- identificarea pe un număr de eșantioane a elementelor românești, slave (sarbo-croate) și italiene pe acest corpus de limbă vorbită;
- alcătuirea unui glosar tematic comparativ

FINALITATEA PROIECTULUI:

LUCRARE ȘTIINȚIFICĂ ALCATUITĂ DE UN COLECTIV DE CERCETĂTORI DESPRE EVOLUȚIA ISTORICĂ, IDENTITATEA CULTURALĂ ȘI LINGVISTICĂ A COMUNITĂȚII DE ISTROROMÂNI, ÎNSOȚITĂ DE UN DVD CU IMAGINI ȘI MOSTRE REPREZENTATIVE DE GRAI

PARTENERIAT: INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN, ACADEMIA ROMÂNĂ, UNIVERSITATEA DIN LJUBLJANA (DEPARTAMENTUL ROMANISTICĂ, DEPARTAMENTUL DE ANTROPOLOGIE, LECTORATUL ROMÂNESC DIN LJUBLJANA), LECTORATUL ROMANESC DIN ZAGREB, AMBASADA ROMÂNIEI DIN LJUBLJANA, AMBASADA ROMÂNIEI DIN ZAGREB, UNIVERSITATEA DIN PULA, ASOCIAȚIA CULTURALA A ISTROROMANILOR DIN ŽEJANE

DURATA PROIECTULUI: 3 ANI (începând cu primăvara anului 2009)

Dr. Nicolae Stanciu,
Lector de limbă, cultură și civilizație românească
Facultatea de Arte, Ljubljana, Slovenia